

Research Article

Journal of Exercise and Sport Sciences Research (JOINESR) 3(1), 23-31, 2023

Received: 13-Jun-2023 Accepted: 21-Jun-2023

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Üniversite Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Karşılaştırılması

Nurullah ÇELİK¹ , Hakan KOLAYIŞ²

¹Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye, nurullahc@subu.edu.tr

²Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Türkiye, hkolayis@subu.edu.tr

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin karşılaştırılmasıdır. Araştırmaya Sakarya Üniversitesi'nin iktisadi ve idari bilimler, mühendislik, teknoloji, fen edebiyat ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan ve yaşları 20 ile 26 arasındaki 124'ü kız, 125'i erkek olmak üzere toplam 249 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin yaş ortalamaları $X_{yaş}:21,78 \pm 1,02$ olarak tespit edilmiştir. Araştırmada ölçüm aracı olarak Buss-Perry (1992) tarafından geliştirilen, 29 maddeden ve dört alt boyuttan (fiziksel saldırganlık, düşmanlık, öfke ve sözel saldırganlık) oluşan saldırganlık envanteri kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımı hesaplamaları, cinsiyetler arası farkın tespiti için bağımsız gruplar t-testi ve fakülteler arasındaki farklılıkların tespiti için One Way ANOVA testi yapılmıştır. Araştırmadaki bulgulara göre, farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin fiziksel saldırganlık $F(4,046)$, ($p=0,003$) düşmanlık $F(3,751)$, ($p=0,006$) ve öfke $F(3,987)$, ($p=0,004$) boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Cinsiyete göre saldırganlık düzeyleri bakımından da fiziksel saldırganlık, düşmanlık ve öfke boyutlarında kızlar ile erkekler arasında anlamlı farklılıklar tespit edilirken ($p<0,05$); sözel saldırganlık boyutunda ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde, hem fakülte bazında hem de cinsiyet bakımından saldırganlık düzeylerinde öğrencilerin farklılık sergilediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Saldırganlık, öğrenci, fakülte

* Sorumlu yazarın e-posta adresi: nurullahc@subu.edu.tr

Comparison of Aggression Levels of University Students

ABSTRACT

The purpose of this study was to compare the aggressiveness of students who study in different faculties. A total of 249 students aged between 20 and 26 years (124 female and 125 male), who study at the faculties of economics and administrative sciences, engineering, technology, literature of Sakarya University and the faculty of sports sciences of Sakarya University of Applied Sciences participated in the study. The average age of the students was determined to be $21,78 \pm 1,02$. Aggression Questionnaire (Buss and Perry, 1992) consisting of 29 items and four sub-dimensions (physical aggression, hostility, anger and verbal aggression) was used as a measurement tool in the study. For analysis, descriptive statistics, independent samples t-test and ANOVA tests were used. According to the findings in the study, significant differences were found in the physical aggression $F(4,046)$, ($p=0,003$) hostility $F(3,751)$, ($p=0,006$) and anger $F(3,987)$, ($p=0,004$) dimensions regarding faculty-based differences. Similarly, while no significant difference was found in verbal aggression ($p>0,05$); significant differences were found also between female and male students in physical aggression, hostility and anger dimensions ($p<0,05$). Examining the findings, students showed differences in the aggression levels both regarding faculties and gender.

Keywords: Aggression, student, faculty

Giriş

Hayatta birçok zorlu süreç bulunmaktadır. Bu süreçlerden biri de hiç şüphesiz eğitimidir. Bireyler eğitim hayatları süresince birtakım sorunlarla karşılaşır. Bu sorunlar maddi, duygusal, zihinsel veya psikolojik sorunlar olabilir. Özellikle öğrencilerin yaşadıkları psikolojik sorunlar, onların eğitim süreçlerinin de ne denli istenilen düzeyde olması konusunda belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin bir takım psikolojik becerilere sahip olması onların bu süreçleri daha verimli bir şekilde geçirmesine yardımcı olacaktır.

Bu becerilerden biri de öfke ve saldırganlığın kontrolüdür. Bu alanda pek çok çalışmaya öncülük yapan Buss (1961) saldırganlığı, “başka bir organizmaya yönelik zarar verici bir şekilde tepki verme eğilimi” şeklinde tanımlamıştır. Alderman (1974)’ e göre ise saldırganlık, diğer bireyleri incitmek veya zarar vermek için yapılan kasıtlı davranıştır (Anshel,1994). Buss ve Perry (1992) saldırganlığın fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, düşmanlık ve öfke olmak üzere saldırganlığın dört farklı boyutu olduğunu ifade etmiştir. Fiziksel saldırganlık; kişisel aşağılanmaya veya hakarete karşı koymak ya da provokatif durumlara tepkide bulunmak amacıyla fiziksel güç kullanımı olarak tanımlanır (Çelik ve Otrar, 2009). Sözel saldırganlık, bireyin karşısındaki kişiyi hakaret etme, alay etme ve bağırma gibi sözel ifadeler aracılığıyla incitmesi şeklinde tanımlanır (Ramirez ve Andreu, 2006; Roberto ve diğ., 2003). Öfke, bireyin ihtiyaçlarını karşılayamadığı veya istemediği yaşantılara maruz kaldığı durumlarda yaşadığı bir duygu olarak kabul edilmiştir. Düşmanlık ise bireyin diğer kişiye karşı geliştirdiği düşünce içerikli olumsuz yaklaşımlar şeklinde tanımlanmıştır (Camadan ve Yazıcı, 2017).

Kuramsal olarak incelendiğinde, saldırganlığa neden olan davranışları inceleyen pek çok teori bulunmaktadır. İnsan saldırganlığına dair en eski görüşün Sigmund Freud’un ileri sürdüğü biyolojik yaklaşım olduğu bilinmektedir (Köknel, 1995). Bu yaklaşıma göre, saldırganlık insanların biyolojik yapısında bulunmaktadır. Freud, ilk başta saldırganlığın engellenmiş libidodan kaynaklandığını, haz arayan dürtünün engellendiği durumda o engele saldırmak için “ilksel tepki” oluşturduğunu ifade eder (Arslan ve diğ., 2010). Freud’un yapmış olduğu ilk araştırmalar, engellenme ile saldırganlık arasında ilişkiyi açıkça ortaya koymaktadır (Burger, 2006).

Engellenme, bireyin hedefe yönelik elde edemediği durumları ifade eder ve herhangi bir dürtünün karşılanmaması veya engellenmesi durumunda saldırganlık ortaya çıkar (Güler ve Özgörüş, 2021).

Engellenme-saldırganlık kuramına göre engellenen her davranışın eninde sonunda saldırgan bir davranışa dönüştüğü ifade edilmiştir (Fromm, 1993; akt: Dever ve Bulut, 2017).

Öte yandan, sosyal çevrenin de bireylerin saldırganlık ve öfke durumları üzerinde etkili olduğu da bilinmektedir. Nitekim sosyal öğrenme kuramında Bandura, insanların saldırgan dürtülerle doğmadıklarını veya var olmadıklarını bu davranışları sonradan çevreleriyle etkileşim sonucu öğrendiklerini söyler (Güler ve Özgörüş, 2021).

İlgili alan yazın incelendiğinde, üniversite öğrencilerinde gözlenen saldırganlığın çeşitli kavramlarla ilişkisi üzerine araştırmalar yapılmıştır. Bunlardan bazıları; güvenli olmayan bağlanma tarzları ile saldırganlık (Çelik, 2006), sosyal kaygıyla saldırganlık (Kurtyılmaz, 2011), internet bağımlılığıyla saldırganlık (Ko ve diğ., 2009), empati yoksunluğuyla saldırganlık arasında (Hasta ve Güler, 2013) pozitif yönde ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Camadan ve Yazıcı, 2017). Öte yandan, cinsiyet açısından yapılan karşılaştırmalarda, ağırlıklı olarak erkek öğrencilerin saldırganlıklarının kızlardan daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Borroni ve diğ., 2014; Eagly ve Steffen, 1986; Kahraman ve Kurt, 2013, Camadan ve Yazıcı, 2017).

Bu bağlamda, üniversite döneminin pek çok öğrenci için yeni bir çevre ve yeni ilişkilerin kurulmaya başlandığı bir dönem olmasının yanı sıra kendi yaşamını ve harcamalarını ilk kez kendisinin yönettiği bir süreç olması onları stresli durumlarla karşı karşıya kalmasına itmektedir. Böylesine koşullar altında yalnız kalma hissi, hayal kırıklıkları veya engellenmeler sonucu öğrenciler bir takım öfke kontrol sorunları veya saldırganlık içeren davranışlar sergileyebilirler (Yaşartürk ve diğ., 2022; Elkin ve Karadağlı, 2016; Yılmaz, Yılmaz ve Karaca, 2008). Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma desenlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalara uygun bir model olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2005).

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu Sakarya Üniversitesi'nden dört ve Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden bir fakültede okuyan lisans öğrencileri oluşturmuştur. Sakarya Üniversitesi'nde araştırmaya dahil edilen fakülteler, teknoloji fakültesi, mühendislik fakültesi, iktisadi ve idari bilimler fakültesi ve fen edebiyat fakültesidir. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden ise Spor Bilimleri Fakültesi'dir. Araştırmada yer alan katılımcıların yaşları 20 ile 26 arasında değişmektedir. Araştırma 249 öğrencinin 125 erkek ve 124 kız) katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Yaş ortalamaları ise $X_{yaş}$:21,78±1,02 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada ölçüm aracı olarak, araştırmacının kendisi tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile Buss-Perry (1992) tarafından geliştirilip Madran (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan Buss-Perry saldırganlık ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 29 maddeden oluşan 5'li likert tipi ölçektir. Ölçeğin fiziksel saldırganlık, düşmanlık, öfke ve sözel saldırganlık olmak üzere toplam dört alt boyutu bulunmaktadır. Fiziksel saldırganlık başkalarına fiziksel olarak zarar verme, sözel saldırganlık başkalarını sözel yolla incitme, öfke saldırganlığın duygusal boyutunu, düşmanlık ise saldırganlığın bilişsel boyutunu ifade etmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için tanımlayıcı istatistikler, bağımsız gruplar t-testi ve fakülteler arasındaki saldırganlık puanlarının karşılaştırılması için Tek Yönlü Varyans analizi (One Way ANOVA) analizleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyinin 0.05 olarak belirlendiği araştırmaya ait verilerin analizi SPSS 22 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1: Araştırmaya ait tanımlayıcı istatistikler

Cinsiyet	Değişken	N	Min	Maks	Ortalama	Std. Sapma
Erkek	Yaş	125	20	26	21,93	,952
Kadın	Yaş	124	20	26	21,62	1,071

Tablo 1' e göre araştırma, yaşları 20 ile 26 arasında değişen 249 katılımcıdan oluşmuştur. Katılımcılara ait yaş ortalaması ise $21,78 \pm 1,02$ olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2: Fakülteler arası saldırganlık düzeyi arasındaki farklılıklara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Alt Boyutlar	Fakülte	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata
Fiziksel Saldırganlık	Teknoloji	49	27,88	6,667	,952
	Mühendislik	51	24,25	6,651	,931
	İktisadi ve İdari Bilimler	50	27,84	7,026	,994
	Fen Edebiyat	48	24,31	6,092	,879
	Spor Bilimleri	51	25,45	5,041	,706
Sözel Saldırganlık	Teknoloji	49	15,08	3,593	,513
	Mühendislik	51	13,65	3,815	,534
	İktisadi ve İdari Bilimler	50	14,84	4,088	,578
	Fen Edebiyat	48	15,38	2,765	,399
	Spor Bilimleri	51	15,47	2,781	,389
Düşmanlık	Teknoloji	49	24,31	5,966	,852
	Mühendislik	51	21,00	6,000	,840
	İktisadi ve İdari Bilimler	50	24,32	5,981	,846
	Fen Edebiyat	48	24,46	4,156	,600
	Spor Bilimleri	51	23,94	4,523	,633
Öfke	Teknoloji	49	21,20	5,200	,743
	Mühendislik	51	18,47	5,981	,838
	İktisadi ve İdari Bilimler	50	21,26	5,989	,847
	Fen Edebiyat	48	22,60	5,274	,761
	Spor Bilimleri	51	20,94	3,880	,543

*p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde, fiziksel saldırganlık boyutunda en yüksek puan ortalamasının teknoloji fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; sözel saldırganlık boyutunda en yüksek puan ortalamasının spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; düşmanlık boyutunda en yüksek puan

ortalamasının fen edebiyat fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; öfke boyutunda en yüksek puan ortalamasının ise fen edebiyat fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise yine mühendislik fakültesi öğrencilerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3: *Fakülteler arası saldırganlık düzeyi arasındaki farklılıkları gösteren ANOVA testi*

Alt Boyutlar		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Fiziksel Saldırganlık	Gruplar arası	648,601	4	162,150	4,046	,003*
	Grup içi	9778,612	244	40,076		
	Toplam	10427,213	248			
Sözel Saldırganlık	Gruplar arası	109,144	4	27,286	2,286	,061
	Grup içi	2911,996	244	11,934		
	Toplam	3021,141	248			
Düşmanlık	Gruplar arası	436,365	4	109,091	3,751	,006*
	Grup içi	7096,028	244	29,082		
	Toplam	7532,394	248			
Öfke	Gruplar arası	451,300	4	112,825	3,987	,004*
	Grup içi	6904,588	244	28,297		
	Toplam	7355,888	248			

*p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, fakülteler arası saldırganlık puan ortalamaları bakımından fiziksel saldırganlık, düşmanlık ve öfke alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Öte yandan sözel saldırganlık alt boyutunda fakülteler arası herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4: *Saldırganlık düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırmasını gösteren t-testi sonuçları*

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	Ss	Std. Hata	t	p
Fiziksel saldırganlık	Kız	124	23,77	6,234	,560	-5,591	,000*
	Erkek	125	28,10	6,008	,537		
Düşmanlık	Kız	124	22,43	5,373	,482	-3,373	,001*
	Erkek	125	24,74	5,426	,485		
Öfke	Kız	124	19,71	5,277	,474	-3,424	,001*
	Erkek	125	22,02	5,386	,482		
Sözel saldırganlık	Kız	124	14,51	3,797	,341	-1,660	,098
	Erkek	125	15,24	3,130	,280		

*p<0.05

Tablo 4'e göre, kız ve erkek öğrencilerin saldırganlık düzeyleri bakımından fiziksel saldırganlık, öfke ve düşmanlık alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p<0,05$). Öte yandan, sözel saldırganlık alt boyutunda ise kız ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Tartışma

Araştırmaya ait bulgular, saldırganlık düzeyleri bakımından fakülte türü ve cinsiyet açısından anlamlı farklar olduğunu göstermiştir. Saldırganlık puan ortalamaları bakımından fiziksel saldırganlık boyutunda en yüksek puan ortalamasının teknoloji fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; sözel saldırganlık boyutunda en yüksek puan ortalamasının spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; düşmanlık boyutunda en yüksek puan ortalamasının fen edebiyat fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise mühendislik fakültesi öğrencilerinde; öfke boyutunda en yüksek puan ortalamasının ise fen edebiyat fakültesi öğrencilerinde, en düşük puan ortalamasının ise yine mühendislik fakültesi öğrencilerinde olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki açıklama doğrultusunda araştırma bulgularında en çok dikkati çeken husus saldırganlığın tüm boyutlarında en düşük puan ortalamasına sahip olan öğrencilerin mühendislik fakültesinde okuyan öğrenciler olduğudur. Öte yandan, diğer dikkat çeken bir bulgu da, düşmanlık ve öfke boyutlarında fen edebiyat fakültesinde okuyan öğrencilerin en yüksek puan ortalamasına sahip olduğu görülürken, en düşük puan ortalamalarının yine mühendislik fakültesi öğrencilerine ait olduğu görülmüştür. Fiziksel saldırganlık alt boyutunda çıkan anlamlı farkın nereden kaynaklandığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen Poct Hoc ve Tukey analizine göre, iktisadi idari bilimler fakültesi ve teknoloji fakültesinde okuyan öğrencilerine ait yüksek puan ortalamalarından kaynaklandığı görülmüştür. Saldırganlığın diğer alt boyutları olan öfke ve düşmanlık alt boyutlarında çıkan anlamlı farkın ise mühendislik fakültesi öğrencilerinin bu alt boyutta almış oldukları düşük puan ortalamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Ayrıca araştırmada en yüksek sözel saldırganlık puan ortalamasının spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerde olduğu tespit edilmiştir. Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin sportif deneyimleri neticesinde ortaya konan rekabete bağlı olarak sözel saldırganlık eğilimi gösterdiği söylenebilir. Saldırganlık ile ilgili fakülteler arası farklara ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde Çakmak ve arkadaşlarının (2018) elde ettikleri bulgular farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin farklı düzeyde saldırganlık düzeyine sahip olduklarını ortaya koyarak mevcut araştırma bulgularını desteklemektedir. Öte yandan Erşan ve arkadaşlarının (2009) ise yapmış oldukları araştırmada bölümler arası saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı farklar bulmamıştır.

Cinsiyet bakımından araştırma bulguları, erkek öğrencilerin saldırganlığın sözel saldırganlık dışındaki tüm boyutlarında kız öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde benzer bulguya rastlamak mümkündür (Borroni ve diğ., 2014; Eagly ve Steffen, 1986; Kahraman ve Kurt, 2013). Camadan ve Yazıcı'nın (2017) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdikleri araştırmada, erkek öğrencilerin saldırganlık eğilimlerinin, kızlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek çıktığını ifade etmiştir. Literatürde ağırlıklı olarak erkeklerin saldırganlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olmasına karşın, bunun tersini bulgulayan araştırmalar da mevcuttur (Crick ve Grotpeter, 1995; Doğan, 2001; Kırkbir, 2014; Şenyüzlü, 2014; Çelik, Zengin ve Baş, 2017). Nitekim Çakmak ve arkadaşları (2018), üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerini inceledikleri araştırmada kız öğrencilerden daha yüksek saldırganlık puanlarına sahip olduklarını rapor etmişlerdir.

Eliöz ve arkadaşlarının (2019) yapmış oldukları araştırmada cinsiyete göre fiziksel saldırganlık alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunduğu ve bu farkın da erkek öğrencilere ait yüksek fiziksel saldırganlık puanlamasından kaynaklandığı belirtilmiştir. Benzer şekilde düşmanlık, öfke ve sözel saldırganlık alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamazken mevcut araştırmada ise düşmanlık ve öfke boyutlarında anlamlı düzeyde farklar tespit edilmiştir. Bu durumunun nedeni olarak araştırmaya dâhil edilen fakülte türleri arasındaki farkların olduğu söylenebilir.

Sonuç

Sonuç olarak, gerek fakülte bazlı gerekse cinsiyet bazlı olarak üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin yüksek düzeyde fiziksel saldırganlığa sahip olduğu; bunun aksine mühendislik fakültesi öğrencilerinin ise en düşük düzeyde düşmanlık ve öfke düzeyleri sergilediği görülmüştür. Buradan hareketle üniversite öğrencilerinin saldırganlık düzeyleri üzerinde etkili olan unsurların nitel, karma ve boylamsal yeni çalışmalar yapılarak belirlenmesi önerilebilir.

Yazarların Katkıları

Sorumlu Yazar- Nurullah ÇELİK: Araştırma ve/veya makale için fikir ya da hipotezin oluşturulması, sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, verilerin düzenlenmesi ve bildirilmesi için sorumluluk almak, araştırma sırasında literatür taraması ile ilgili sorumluluk almak, yazının tümü veya asıl bölümün oluşturulması için sorumluluk almak, makaleyi teslim etmeden önce sadece imla ve dil bilgisi açısından değil aynı zamanda entelektüel içerik açısından yeniden çalışma yapmak.

2. Yazar- Hakan KOLAYIŞ: Sonuçlara ulaşmak için gereç ve yöntemlerin planlanması, bulguların mantıklı açıklanması ve sunumu için sorumluluk almak, yazının tümü veya asıl bölümün oluşturulması için sorumluluk almak, makaleyi teslim etmeden önce sadece imla ve dil bilgisi açısından değil aynı zamanda entelektüel içerik açısından gözden geçirilmesini yapmak.

Kaynakça

- Alderman, R. B. (1974). *Psychological behavior in sports*. Philadelphia: W. B. Saunders Co.
- Anshel, M. H. (1994) *Sport Psychology: From Theory to Practice*, Arizona: Gorsuch Scarisbrick, Scottsdale.
- Arslan, C., Hamarta, E., Arslan, E. & Saygın, Y. (2010). Ergenlerde saldırganlık ve kişiler arası problem çözmenin incelenmesi. *Elementary Education Online*, 9 (1), 379-388.
- Borroni, S., Somma, A., Andershedd, H. Maffei, C., & Fossati, A. (2014). Psychopathy dimensions, Big Five traits, and dispositional aggression in adolescence: Issues of gender consistency. *Personality and Individual Differences*, 66, 199-203.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik (Çev.: D. Sarioğlu)*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Buss, A. H. (1961). *The psychology of aggression*. Wiley.
- Çakmak, A.; Elibol, F.; Şahi, H. & Özkubat, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Edilgenlik, Girişkenlik ve Saldırganlık Düzeyleri İle Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *International Social Sciences Studies Journal*, 4(24): 5097-5105

- Camadan, F., & Yazıcı, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Gözlenen Saldırganlık Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of Higher Education and Science*, 225-234.
- Çelik, H. (2006). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin saldırganlık tepkileri, bağlanma tarzları ve kişiler arası şemalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, H. & Otrar M. (2009). Saldırganlık Envanterinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29(29), 101-120.
- Crick, N.R., & Grotpeter, J. K. (1995). Relational aggression, gender, and social psychological adjustment. *Child Development*, 66(3), 710-722.
- Dever, A. & Bulut, E. (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Araştırılması: Ordu Üniversitesi Örneği. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (10) , 45-56.
- Doğan, S. (2001). *Farklı sosyo-ekonomik düzeylere mensup ergenlik çağındaki kız ve erkeklerin saldırgan davranışlarıyla ana-baba tutumları arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Eagly, A. H., & Steffen, V. J. (1986). Gender and aggressive behavior: A meta-analytic review of the social psychological literature. *Psychological Bulletin*, 100(3), 309-330.
- Eliöz, M., Çebi, M., İmamoğlu, O., İslamoğlu, İ., & Yamak, B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Sabır ve Saldırganlık Düzeyleri. *Journal of International Social Research*, 12(65).
- Elkin, N., & Karadağlı, F. (2016). Üniversite öğrencilerinin öfke ifade ediliş tarzı ve ilişkili faktörler. *Anadolu Kliniği*, 21(1), 64-71
- Erşan, E.E., Doğan, O., & Doğan, S. (2009). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin saldırganlık düzeylerinin sosyodemografik açıdan değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, 31, 231-238.
- Fromm, Erich. (1993). *Freud Düşüncesinin Büyüklüğü ve Sınırları*, Çev: A. Arıtan, Arıtan Yayınları, İstanbul.
- Güler, K. & Özgörüş, Z. (2021). Yetişkin Bireylerde Saldırganlık ve Yalnızlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (43) , 6635-6661. DOI: 10.26466/opus.925687
- Hasta, D., & Güler, M.E. (2013). Saldırganlık: kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 64-104.
- Kahraman, Ö. G., & Gökçe, K. U. R. T. (2013). Öğretmen adaylarının olumlu sosyal ve saldırgan davranış eğilimlerinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 236-243.
- Karaasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kırkbir, F. (2014). *Karadeniz Teknik Üniversitesinde okuyan ve üniversiteler arası müsabakalarda yarışan öğrencilerin saldırganlık düzeylerinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. S., Yeh, Y. C., & Yen, C. F. (2009). Predictive values of psychiatric symptoms for internet addiction in adolescents: a 2-year prospective study. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 163, 937-943.
- Köknal, Ö. (2001). *Kimliğini arayan gençliğimiz*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kurtyılmaz, Y. (2011). *Üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık ile benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Madran, H. A. D. (2012). Buss-Perry saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(2), 1-6.
- Şenyüzlü, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinde spora katılımın saldırgan davranışlar üzerine etkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Yaşartürk, F., Akay, B. & Kul, M. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetlerine Yönelik Engel ile Baş Etme ve Saldırganlık Davranışlarının İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 216-229.

Yılmaz, E., Coşkun, E.Y., & Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp*, 8(2), 71-79.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).